ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 9ης Ιουλίου 2019

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Βουλγαρίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Βουλγαρίας του 2019

(2019/C 301/02)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών [1], και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να διεξαχθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

(2) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Βουλγαρία δημοσιεύθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Βουλγαρίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018 ([3]), η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Βουλγαρίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Με βάση την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Βουλγαρία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, τα τρωτά σημεία του χρηματοπιστωτικού τομέα συνδυάζονται με υψηλά επίπεδα χρέους και μη εξυπηρετούμενα δάνεια στον εταιρικό τομέα. Μολονότι έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την αντιμετώπιση των πηγών των ανισορροπιών, θα είναι ζωτικής σημασίας η πλήρης εφαρμογή και παρακολούθηση των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων στην εποπτεία και τη διακυβέρνηση τόσο των τραπεζικών όσο και των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών τομέων.

(3) Στις 24 Απριλίου 2019, η Βουλγαρία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.

(4) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]), όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

(5) Η Βουλγαρία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, η κυβέρνηση, ξεκινώντας από ονομαστικό πλεόνασμα 2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2018, στοχεύει σε έλλειμμα 0,3 % του ΑΕΠ το 2019 και σε πλεόνασμα 0,4 % του ΑΕΠ το 2020, 0,2 % το 2021 και 0,1 % το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου ([5]), ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος — που συνίσταται σε διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους — εξακολουθεί να υπερκαλύπτεται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, ο δείκτης χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σταδιακά από 22,6 % του ΑΕΠ το 2018 σε 16,7 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 0,7 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,6 % του ΑΕΠ το 2020, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Βουλγαρία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.

(6) Τα φορολογικά έσοδα και η φορολογική συμμόρφωση βελτιώνονται και έχουν ήδη αναληφθεί ορισμένες πρωτοβουλίες. Ωστόσο, η είσπραξη των φόρων δεν φαίνεται να βελτιώνεται παντού με τον ίδιο ρυθμό. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση των φόρων που σχετίζονται με την εργασία και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και για ορισμένες κατηγορίες ειδικών φόρων κατανάλωσης. Υπάρχουν επίσης στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η αδήλωτη εργασία και το παράνομο εμπόριο καυσίμων εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση. Η συνέχιση των προσπαθειών για τη βελτίωση της είσπραξης των φόρων και η λήψη πρόσθετων στοχευμένων μέτρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων σε συγκεκριμένους τομείς του φορολογικού συστήματος είναι υψίστης σημασίας για την περαιτέρω μείωση της παραοικονομίας που εξακολουθεί να είναι μεγάλη.

(7) Η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των δημοσίων δαπανών. Η Παγκόσμια Τράπεζα προέβη σε επανεξέταση των δαπανών ορισμένων δημόσιων οργανισμών (υπουργείων και δήμων) και στην εκπόνηση δύο πιλοτικών μελετών, εκ των οποίων η μία αφορούσε την αστυνόμευση και την πυρόσβεση και η άλλη τη διαχείριση των αποβλήτων, συνέταξε δε εγχειρίδιο για τις μελλοντικές επανεξετάσεις από την κυβέρνηση. Στο πλαίσιο της μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής στρατηγικής του 2018, η κυβέρνηση εισήγαγε μια σειρά δεικτών επιδόσεων για την αξιολόγηση του αντίκτυπου των δαπανών στους διάφορους τομείς πολιτικής διαχρονικά και για την εξασφάλιση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση και τον προγραμματισμό του προϋπολογισμού. Η συνέχιση των πρωτοβουλιών αυτών αναμένεται ότι θα συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας, της αποδοτικότητας και της διαφάνειας των δημοσίων δαπανών και, κατ' επέκταση, της ποσότητας και της ποιότητας των δημοσίων αγαθών.

([3]) ΕΕ C 320 της 10.9.2018, σ. 7.

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

([5]) Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

(8) Οι κρατικές επιχειρήσεις πάσχουν από ανεπαρκή εταιρική διακυβέρνηση, η οποία αντικατοπτρίζεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στις οικονομικές τους επιδόσεις. Η μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων βρίσκεται σε εξέλιξη σε συνεργασία με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και με την υποστήριξη της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Επιτροπής. Η μεταρρύθμιση αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των υφιστάμενων αδυναμιών, ευθυγραμμίζοντας την εθνική νομοθεσία με τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για την εταιρική διακυβέρνηση κρατικών επιχειρήσεων. Η υιοθέτηση και η αποτελεσματική εφαρμογή του πλαισίου θα εξασφαλίσουν τη συνέχεια και θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της μεταρρύθμισης.

(9) Σε ένα ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον, οι δείκτες επάρκειας κεφαλαίων και ρευστότητας των τραπεζών βελτιώθηκαν κατά μέσο όρο. Παράλληλα, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις μειώθηκαν, αν και παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Η δευτερογενής αγορά για μη εξυπηρετούμενα δάνεια έχει καταστεί δυναμικότερη. Στις 30 Μαΐου 2019 η Εθνική Τράπεζα της Βουλγαρίας εξέδωσε απόφαση για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΑΤ όσον αφορά τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων και των αναδιαρθρωμένων ανοιγμάτων. Τα επακόλουθα μέτρα κατόπιν των ελέγχων του χρηματοπιστωτικού τομέα έχουν ενισχύσει τον τραπεζικό τομέα, εξακολουθούν όμως να υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες ευπάθειας. Στις νέες ρυθμιστικές πρωτοβουλίες του 2018 συγκαταλέγονται οι κανόνες για τα μεγάλα ανοίγματα και την ταυτοποίηση των συνδεδεμένων πελατών, η αύξηση του ποσοστού αντικυκλικών κεφαλαιακών αποθεμάτων και η εισαγωγή μακροπροληπτικών εργαλείων για μέτρα που βασίζονται στους δανειολήπτες. Σε συνέχεια των νομοθετικών πρωτοβουλιών σχετικά με τα ανοίγματα με συνδεδεμένα μέρη, οι διαρκείς εποπτικές προσπάθειες για τον περιορισμό των δανείων σε συνδεδεμένα μέρη και η επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις των διατάξεων περί εξασφαλίσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη των υγιών επιχειρηματικών πρακτικών. Η ενίσχυση του πλαισίου εξυγίανσης των τραπεζών αποτελεί άλλο ένα εν εξελίξει μέτρο που θα συμβάλει στην ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα.

(10) Η ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης του πλαισίου αφερεγγυότητας θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του υψηλού ανεξόφλητου χρέους του ιδιωτικού τομέα και του ακόμη υψηλού ποσοστού μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ορισμένα ελλείποντα στοιχεία μειώνουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα του πλαισίου αφερεγγυότητας, καθιστώντας τις διαδικασίες αφερεγγυότητας αργές και δαπανηρές. Ταυτόχρονα, η απουσία κατάλληλων εργαλείων παρακολούθησης δυσχεραίνει την ορθή ανάλυση των τρεχουσών και των νέων προπτωχευτικών διαδικασιών και των διαδικασιών αφερεγγυότητας, και δεν επιτρέπει τον εντοπισμό συγκεκριμένων εμποδίων ή αδυναμιών. Τον Οκτώβριο του 2018, η Βουλγαρία ζήτησε τη συνδρομή της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Επιτροπής για την προώθηση της μεταρρύθμισης του πλαισίου αφερεγγυότητας. Το έργο αυτό εντοπίζει κενά στο πλαίσιο αφερεγγυότητας, για την αντιμετώπιση των οποίων θα εκπονηθεί χάρτης πορείας. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η δυναμική των μεταρρυθμίσεων και να υλοποιηθεί ο εν λόγω χάρτης πορείας.

(11) Η Βουλγαρία ενέκρινε νομοθετικές τροποποιήσεις το 2018 και στη συνέχεια τον Μάιο του 2019, καταβάλλει δε προσπάθειες για την πλήρως συνεκτική μεταφορά της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([6]) (τέταρτη οδηγία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες). Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω μέτρων. Οι αρχές δεν έχουν ακόμη ολοκληρώσει και κοινοποιήσει την εθνική εκτίμηση επικινδυνότητας, ακρογωνιαίο λίθο για τη χάραξη κατάλληλων εθνικών πολιτικών με σκοπό την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον, οι πρόσφατες εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα καταδεικνύουν ότι υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης της εθνικής εποπτείας των διεθνών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και διασφάλισης της αποτελεσματικής επιβολής του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο κίνδυνος διαφθοράς πρέπει να αντιμετωπιστεί με καλύτερο τρόπο, καθώς συνιστά κύριο αδίκημα στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι βουλγαρικές αρχές θα πρέπει να επιδείξουν συγκεκριμένα αποτελέσματα και να δημιουργήσουν ιστορικό καλών επιδόσεων που θα τεκμηριώνεται από τελικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο. Η χρήση οικονομικών ερευνών και η ανάλυση οικονομικών χαρακτηριστικών είναι περιορισμένη.

(12) Η εποπτεία στον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα αποτελεί αντικείμενο μεταρρύθμισης. Τον Σεπτέμβριο του 2017, η Επιτροπή Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας ενέκρινε σχέδιο δράσης για τη μεταρρύθμιση της εποπτείας στον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων. Η πλήρης και έγκαιρη εφαρμογή και επιβολή του σχεδίου δράσης, που βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, θα συμβάλει στην κατάλληλη εποπτεία του μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα. Έχουν θεσπιστεί τροποποιήσεις της δευτερογενούς νομοθεσίας, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση των κανόνων αποτίμησης και της εφαρμογής τους. Με την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή τους θα μπορούσαν να επιλυθούν τα εναπομένοντα προβλήματα αποτίμησης που έχουν διαπιστωθεί στο παρελθόν. Τέλος, η κατάλληλη εποπτεία, σε επίπεδο ομίλου, της ασφάλισης με βάση τον κίνδυνο εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

([6]) Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

(13) Ο τομέας της ασφάλισης αυτοκινήτων παρουσιάζει ορισμένες αδυναμίες. Η ύπαρξη σαφών κανόνων αποζημίωσης θα βοηθούσε τους δικαστές να ακολουθούν μια πιο εναρμονισμένη προσέγγιση όταν αποφασίζουν σε ατομικές υποθέσεις. Μακροπρόθεσμα, η μεθοδολογία αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του κόστους, της μεταβλητότητας και του αναλαμβανόμενου κινδύνου στην κατηγορία δραστηριοτήτων αστικής ευθύνης αυτοκινήτων. Η βιωσιμότητα του τομέα θα μπορούσε επίσης να ωφεληθεί από ένα βελτιωμένο σύστημα τιμολόγησης, όπου θα λαμβάνεται υπόψη το ιστορικό οδήγησης των πελατών. Η επιτροπή χρηματοπιστωτικής εποπτείας έχει προτείνει ένα σύστημα bonus-malus, το οποίο αποτελεί αντικείμενο ευρείας δημόσιας συζήτησης. Τέλος, η ρευστότητα του «γραφείου έκδοσης πράσινης κάρτας» έχει προκαλέσει σημαντικές ανησυχίες, κυρίως λόγω της μη εξόφλησης των απαιτήσεων από μία βουλγαρική ασφαλιστική εταιρεία. Η αυστηρή τήρηση των υποχρεώσεων από όλα τα μέλη είναι ζωτικής σημασίας για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του συστήματος.

(14) Οι υποδομές παρουσιάζουν μεγάλα επενδυτικά κενά. Η κάλυψη και η ποιότητα των υποδομών στον τομέα των μεταφορών έχουν βελτιωθεί, αλλά παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών στη Βουλγαρία είναι ακόμη ελλιπές. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά την τελευταία πενταετία. Χρειάζεται να συνεχιστεί η ανάπτυξη των σιδηροδρομικών και οδικών τμημάτων, καθώς και των αντίστοιχων ευρωπαϊκών συστημάτων διαχείρισης της σιδηροδρομικής κυκλοφορίας και ευφυών συστημάτων μεταφορών. Η Βουλγαρία έχει χαμηλά ποσοστά συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, υψηλά επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης και ποσοστά υγειονομικής ταφής αστικών αποβλήτων και ανακύκλωσης αισθητά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Είναι απαραίτητη η υλοποίηση επενδύσεων για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων, την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία. Επιπλέον, οι ανάγκες για επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν είναι σημαντικές. Η υψηλή ενεργειακή ένταση της οικονομίας και η αργή πρόοδος στην επίτευξη των στόχων ενεργειακής απόδοσης, ιδίως στον κτιριακό τομέα, αποτελούν τροχοπέδη για την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της χώρας. Συνεπώς, θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την επίτευξη σημαντικής εξοικονόμησης ενέργειας μέσω στοχευμένων επενδύσεων στους τομείς της βιομηχανίας, των μεταφορών και των κτιρίων. Οι αυξημένες επενδύσεις σε υποδομές καθαρής ενέργειας (παραγωγή καθαρής ενέργειας με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές, διασυνδέσεις και ευφυή δίκτυα), σύμφωνα με τις προτεραιότητες που περιγράφονται στο προσχέδιο εθνικού σχεδίου της Βουλγαρίας για το κλίμα και την ενέργεια, θα συμβάλουν περαιτέρω στη βελτίωση της συνολικής ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και της ποιότητας ζωής των πολιτών.

(15) Παρά την αύξηση του δημόσιου προϋπολογισμού για την έρευνα το 2018, οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (Ε & Α) παραμένουν πολύ χαμηλές, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Οι ιδιωτικές επενδύσεις σε Ε & Α πραγματοποιούνται κυρίως από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες και συγκεντρώνονται στην περιφέρεια της πρωτεύουσας. Ο αργός ρυθμός υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων και ο έντονος κατακερματισμός του συστήματος έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας δυσχεραίνουν τη συμβολή των επενδύσεων για Ε & Α στην παραγωγικότητα και την ανάπτυξη. Οι επιδόσεις του μεγάλου αριθμού πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων παραμένουν χαμηλές όσον αφορά την επιστημονική έρευνα υψηλής ποιότητας. Οι δεσμοί μεταξύ του επιστημονικού και του επιχειρηματικού κόσμου παραμένουν πολύ ασθενείς και η διαθεσιμότητα ανθρώπινου κεφαλαίου στο σύστημα Ε & Α αποτελεί πηγή σοβαρής ανησυχίας. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί και το δυναμικό τους δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς στη Βουλγαρία, συχνά λόγω έλλειψης κρίσιμης μάζας. Οι περαιτέρω μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διακυβέρνηση και τις αποτελεσματικότερες δημόσιες επενδύσεις, μπορούν να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Επιπλέον, η αύξηση της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων και η εισαγωγή νέων επιχειρηματικών μοντέλων είναι κρίσιμης σημασίας για την παραγωγικότητα της χώρας.

(16) Οι μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση εξακολουθούν να είναι αργές και αποφέρουν ανεπαρκείς βελτιώσεις, ενώ το επιχειρηματικό περιβάλλον παραμένει ασθενές. Παρόλο που έχουν εγκριθεί ορισμένα μεταρρυθμιστικά μέτρα, η εφαρμογή τους στην πράξη παρουσιάζει υστέρηση. Οι θεσμικές αδυναμίες, η κανονιστική αβεβαιότητα, η διαφθορά και η ανεπαρκής προσφορά εργατικού δυναμικού παραμένουν μεταξύ των κυριότερων εμποδίων στις επενδύσεις. Μεγαλύτερη διαφάνεια, σαφέστεροι κανόνες και μακροπρόθεσμη προοπτική θα μπορούσαν να είναι επωφελείς για τη διακυβέρνηση στον δημόσιο τομέα. Ελλείψεις διαπιστώνονται επίσης στον τομέα των δοκιμών και της ασφάλειας των προϊόντων λόγω των περιορισμένων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των μέτρων που περιλαμβάνονται στην εθνική στρατηγική για τις δημόσιες συμβάσεις έχουν εγκριθεί, η εφαρμογή τους απαιτεί συνεχή παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση. Η συχνή προσφυγή σε απευθείας αναθέσεις και ο υψηλός αριθμός περιπτώσεων υποβολής μίας και μόνης προσφοράς αποτελούν απειλή για τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος. Η διοικητική ικανότητα του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, όπως και ο επαγγελματισμός των δημοσίων αγοραστών και οι συγκεντρωτικές αγορές, αποτελούν διαρκή πρόκληση. Η σημαντική καθυστέρηση στην υιοθέτηση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων αποτρέπει την περαιτέρω βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων.

(17) Η αγορά εργασίας βελτιώθηκε, αλλά οι προκλήσεις παραμένουν. Το ποσοστό απασχόλησης έχει φθάσει στο υψηλότερο επίπεδο από τότε που η Βουλγαρία προσχώρησε στην Ένωση και το ποσοστό ανεργίας είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης. Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, ορισμένες ομάδες, όπως τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, οι νέοι, οι Ρομά και τα άτομα με αναπηρία, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση εργασίας. Ειδικά μέτρα εφαρμόζονται για τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων, οι οποίοι αντιστοιχούσαν στο 3 % του ενεργού πληθυσμού το 2018. Ο συνδυασμός αποτελεσματικών και συστηματικών μέτρων προσέγγισης, ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και ολοκληρωμένων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικών υπηρεσιών θα μπορούσε να βελτιώσει την απασχολησιμότητα και τις πιθανότητες των μειονεκτουσών ομάδων να βρουν εργασία.

(18) Η αυξανόμενη έλλειψη δεξιοτήτων που παρατηρείται στη Βουλγαρία καθιστά απαραίτητη την υλοποίηση σημαντικών επενδύσεων. Οι προοπτικές των νέων για απασχόληση θα μπορούσαν να βελτιωθούν εάν βελτιωνόταν η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των περιόδων πρακτικής άσκησης και μαθητείας. Επιπλέον, η συμμετοχή των ενηλίκων σε μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης είναι πολύ χαμηλή. Παρά τη λήψη μέτρων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων, το επίπεδο βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων της Βουλγαρίας (29 % των πολιτών διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες έναντι μέσου όρου 57 % στην Ένωση) εξακολουθεί να είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση.

(19) Παρά την επικύρωση της σύμβασης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τον καθορισμό των κατώτατων μισθών και το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια του 2018 πραγματοποιήθηκαν αρκετοί γύροι διαπραγματεύσεων, οι εργοδότες και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εξακολουθούν να έχουν αποκλίνουσες απόψεις σχετικά με τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται για τον καθορισμό του κατώτατου μισθού. Υπάρχουν περιθώρια για μεγαλύτερη συναίνεση σχετικά με έναν αντικειμενικό και διαφανή μηχανισμό καθορισμού των μισθών. Εν τω μεταξύ, μολονότι φαίνεται να έχει αυξηθεί η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των μεταρρυθμίσεων, είναι ανάγκη να συνεχιστεί η στήριξη για έναν ενισχυμένο κοινωνικό διάλογο.

(20) Τα αποτελέσματα στον τομέα της εκπαίδευσης παραμένουν ισχνά και εξακολουθούν να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των γονέων. Αυτό αντικατοπτρίζει τα προβλήματα ποιότητας και συμμετοχικότητας του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η Βουλγαρία δεν επενδύει όσο θα έπρεπε στην εκπαίδευση, και ειδικότερα στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δύο τομείς που είναι καθοριστικής σημασίας για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών από μικρή ηλικία. Η συμμετοχή στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι χαμηλή, ιδίως για τους Ρομά και τα παιδιά από άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Τα επίπεδα πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παραμένουν υψηλά, με αρνητικές συνέπειες για τη μελλοντική απασχολησιμότητα και τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας. Η συνάφεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και η διαθεσιμότητα διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένουν ανεπαρκείς. Μολονότι έχουν δρομολογηθεί κάποια μέτρα, χρειάζεται να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ότι οι δεξιότητες των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να ανταποκριθούν στις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες ανάγκες κατά τρόπο συνεπή. Κάποια μέτρα έχουν ληφθεί για την επανεκπαίδευση των εκπαιδευτικών και για τη βελτίωση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος. Ωστόσο, τα προγράμματα αρχικής και συνεχούς εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς απαιτούν περαιτέρω ενίσχυση και χρειάζεται να καταβληθούν και άλλες προσπάθειες για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών.

(21) Η Βουλγαρία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει υψηλή εισοδηματική ανισότητα και κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, αν και μειούμενο, ήταν 32,8 % το 2018, παραμένει δηλαδή πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν καλύπτει όλους τους εργαζόμενους και το σύστημα κοινωνικής προστασίας δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων. Αυτό αντικατοπτρίζει το χαμηλό επίπεδο κοινωνικών δαπανών, την άνιση διαθεσιμότητα κοινωνικών υπηρεσιών στην επικράτεια και τα περιορισμένα αναδιανεμητικά αποτελέσματα του φορολογικού συστήματος. Το 2018, το εισόδημα του πλουσιότερου 20 % του πληθυσμού ήταν 7,7 φορές υψηλότερο από το εισόδημα του φτωχότερου 20 %, αναλογία που εξακολουθεί να είναι μία από τις υψηλότερες στην Ένωση. Παρά τη λήψη ορισμένων μέτρων, η επάρκεια και η κάλυψη του συστήματος ελάχιστου εισοδήματος παραμένουν περιορισμένες και εξακολουθεί να μην υπάρχει αντικειμενικός μηχανισμός για την τακτική επικαιροποίησή του. Οι κοινωνικές υπηρεσίες περιορίζονται λόγω του χαμηλού ποιοτικού επιπέδου και της απουσίας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την ενεργό ένταξη. Όσον αφορά την πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τη μακροχρόνια φροντίδα, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες, οι οποίες υπονομεύουν την ικανότητά τους να παρέχουν ολοκληρωμένη στήριξη στις πλέον ευάλωτες ομάδες, όπως οι Ρομά, τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές. Ένα μέρος του πληθυσμού δυσκολεύεται να αποκτήσει πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγη. Ως εκ τούτου, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για την ενίσχυση της ενεργητικής ένταξης, την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, τη βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης.

(22) Ο τομέας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από χαμηλό ποσοστό δημοσίων δαπανών. Η πρόσβαση των πολιτών στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι περιορισμένη στη Βουλγαρία, λόγω της άνισης κατανομής των περιορισμένων πόρων και της χαμηλής κάλυψης ασφάλισης ασθένειας. Οι άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς είναι υψηλές, αφού πρέπει να αντισταθμίσουν το χαμηλό επίπεδο των δημοσίων δαπανών. Η χαμηλή διαθεσιμότητα γενικών ιατρών περιορίζει την παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Σε αυτήν προστίθεται η σημαντική έλλειψη νοσηλευτών, ο κατά κεφαλήν αριθμός των οποίων είναι από τους χαμηλότερους στην Ένωση. Η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την υγεία θα συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών.

(23) Στο πλαίσιο του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί τη δικαστική μεταρρύθμιση και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος στη Βουλγαρία. Συνεπώς, οι τομείς αυτοί δεν καλύπτονται από τις συστάσεις ανά χώρα για τη Βουλγαρία, αλλά έχουν κρίσιμη σημασία για τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος στη χώρα. Στην έκθεση του μηχανισμού συνεργασίας και ελέγχου του Νοεμβρίου 2018 σημειώνεται ότι η Βουλγαρία συνέχισε τις προσπάθειές της για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού της συστήματος και την αντιμετώπιση των ελλείψεων όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά ότι απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες σε ορισμένους τομείς. Η Επιτροπή προβλέπει ότι θα αξιολογήσει εκ νέου την πρόοδο στις αρχές του φθινοπώρου 2019.

(24) Ο προγραμματισμός των κονδυλίων των ενωσιακών ταμείων για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην κάλυψη ορισμένων κενών που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Η Βουλγαρία θα μπορούσε επομένως να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κονδύλια αυτά στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.

(25) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Βουλγαρίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Βουλγαρία τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Βουλγαρία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

(26) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019 και είναι της γνώμης ([7]) ότι η Βουλγαρία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

(27) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σύγκλισης του 2019. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 2 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Βουλγαρία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να βελτιώσει την είσπραξη των φόρων μέσω στοχοθετημένων μέτρων σε τομείς όπως της φορολόγησης των καυσίμων και της εργασίας· Να αναβαθμίσει την εταιρική διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων με τη θέσπιση και τη θέση σε εφαρμογή της νομοθεσίας που θα θεσπιστεί προσεχώς.

2. Να διασφαλίσει τη σταθερότητα του τραπεζικού τομέα με την ενίσχυση της εποπτείας, την προαγωγή της επαρκούς αποτίμησης των στοιχείων ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζικών εξασφαλίσεων, και την προώθηση μιας λειτουργικής δευτερογενούς αγοράς για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική εποπτεία και επιβολή του πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Να ενισχύσει τον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα εφαρμόζοντας αποτελεσματικά την εποπτεία βάσει κινδύνου, τις πρόσφατα εγκριθείσες κατευθυντήριες γραμμές αποτίμησης και την εποπτεία σε επίπεδο ομίλου. Να εφαρμόσει τον αναμενόμενο χάρτη πορείας για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο αφερεγγυότητας. Να ενισχύσει τη σταθερότητα του τομέα ασφάλισης αυτοκινήτων, με την αντιμετώπιση των προκλήσεων της αγοράς και των εναπομενουσών διαρθρωτικών αδυναμιών.

3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην έρευνα και την καινοτομία, στις μεταφορές, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητά τους, στις υποδομές στον τομέα των υδάτων, των αποβλήτων και της ενέργειας, καθώς και στην ενεργειακή απόδοση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και βελτιώνοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον.

([7]) Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

4. Να ενισχύσει την απασχολησιμότητα με την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων. Να βελτιώσει την ποιότητα, τη συνάφεια με την αγορά εργασίας και τη συμμετοχικότητα της εκπαίδευσης, ιδίως για τους Ρομά και άλλες μειονεκτούσες ομάδες. Να προωθήσει την κοινωνική ένταξη με την καλύτερη πρόσβαση σε ολοκληρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες απασχόλησης και την αποτελεσματικότερη στήριξη του ελάχιστου εισοδήματος. Να βελτιώσει την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, μεταξύ άλλων με τη μείωση των άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς και την αντιμετώπιση της έλλειψης επαγγελματιών στον τομέα της υγείας.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2019.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. LINTILÄ